Aº. 1829. Nº. 81.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 16 Julij.

FRANKFORT, den 12den Julij.

Uit Jassij wordt den 17den Junij het volgende gemeld: « De berigten van de overwinningen der Russische troepen op den regter oever van den Donau hebben alhier algemeene vreugde verwekt, en onze hoop op een spoedig herstel van den vrede verlevendigd. Want de vesting Schumla, welke nog voor weinige weken voor onwinbaar werd gehouden, zal welligt na de nederlage van den groot-vizier niet lang weerstand meer bieden, daar men de bezetting thans slechts op 4000 Arnauten begroot, en de weerbare ingezetenen op niet meer dan den man. Men is derhalve in gespannen verwachting omtrent de verdere operatien der Russische armee, welker aanval op de vestingen Silistria en Rustschuck thans ook minder hindernissen zal ontmoeten, en vleit zich, na den val van Schumla, die te Konstantinopel grooten indruk zou maken, den vrede spoedig gesloten te zien. De vorderingen van Rusland op de Porte moeten niet overdreven geschat zijn, en minder eene volkomene schadeloosstelling bedoelen, dan de bevordering en verzekering van den Russischen handel, op grond van het traktaat van Ackerman. Eigenlijke vergrooting van grondgebied zal Rusland niet zoeken, maar alleen de door de Russische troepen in Azie bezette vestingen en havens aan de Zwarte Zee trachten te behouden, en ten opzigte der vorstendommen Moldavie en Wallachije zoodanige bepalingen maken, dat dezelve meer zelfstandigheid verkrijgen.

— Het uit Krajova gegeven berigt, dat het korps van den generaal *Geismar* tot Lomi zou voortgerukt zijn, bevestigt zich niet. Deze generaal staat met het grootste gedeelte zijner troepen in Klein-Wallachije, en houdt Rachova slechts door zijne voorhoede bezet.

Te Belgrado zijn brieven uit Konstantinopel van den 16den Junij ontvangen, volgens welke de gezanten van Engeland en Frankrijk aldaar aangekomen waren. Te Belgrado was de nederlage van den groot-vizier bekend, maar had de Turken niet uit hunne gewone bedaarde stemming gebragt. Zij vertrouwden, dat hij het verstrooide leger weder verzameld, en binnen Schumla zou gebragt hebben.

PARYS, den 11den Julij.

Te Forli, in Italie, is den 14den Mei, op last van den inquisiteur-generaal der provincie van Romagne, gevolmagtigde van den heiligen apostolischen stoel, een algemeen edict van het heilig officie afgekondigd, hetwelk hoofdzakelijk het volgende behelst:

« Verlangende, dat het heilige katholijke geloof rein en onbesmet blijve, gelast de inquisiteur-generaal, op poene van excommunicatie en andere straffen, bij de heilige verordeningen der Pausen bepaald, dat alle ingezetenen van zijn regtsgebied, bij hem of zijne vicarissen binnen eene maand zullen aangeven alle ketters, verdachten van ketterij of hunne voorstanders of verdedigers; zij die joodsche, mahomedaansche of heidensche plegtigheden hebben beoefend, beoefenen of doen beoefenen; de afvalligen van het heilige katholijke geloof; zij die den duivel aangeroepen hebben of aanroepen, of aan tooverij, duivelskunsten, zinsverrukkingen, hekserijen en andere bijgeloovige bedrijven deel genomen hebben; zij, die, zonder tot priester geordend te zijn, zich veroorloven de heilige mis te vieren, en het heilige sacrament der penitentie te bedienen; zij die de sacramenten hebben misbruikt of misbruiken, die geheime bijeenkomsten tegen de katholijke godsdienst hebben gehouden; die lasteringen tegen God en zijne heiligen, en vooral tegen de heilige maagd, hebben geuit of uiten, of eenige honende daad tegen de heilige beelden hebben gepleegd; zij, die, na gelofien gedaan te hebben, een huwelijk aangegaan hebben, aangaan of zoeken aan te gaan; die een dubbel huwelijk aangegaan hebben of zouden willen aangaan; zij die de ongeloovigen verhinderd hebben of verhinderen in den schoot der katholijke kerk te komen, die het heilig officie of deszelfs agenten, wie ze ook zijn, beleedigen of bedreigen; zij die boeken bezeten hebben of bezitten die ketterijen behelzen, of zonder goedkeuring van den heiligen stoel over de godsdienst handelen; zij die tooverij- of heksenboeken gelezen, gedrukt of verdedigd hebben, lezen, drukken of verdedigen.»

Bij dit besluit wordt voorts bepaald, dat de verpligting, om deze feiten aan te geven, zich uitstrekt tot alle andere misdrijven in de verordeningen en bullen der Pausen vermeld; dat de aangiften duidelijk en klaar moeten zijn, daar het heilig officie zich verbindt deselve geheim te houden. De duivel, zegt het besluit, wil zulke vrome daden, welke ter eere van God en de kerk strekken, beletten, door te doen gelooven, dat men zoo een verklikker en spion wordt; maar deze duivelsche dwalingen moet men verachten en zich herinneren wat bij Matheus kap. VI geschreven staat: « Gij kunt God en den Mammon niet dienen.» Ten slotte vermaant de inquisiteur-generaal de geloovigen, om, wanneer zij aan eenige der boven gemelde misdrijven schuldig staan, zich zelven aan te geven, ten einde de gunsten deelachtig te worden, welke bij de pauselijke bullen beloofd zijn aan hen, die zich vrijwillig openbaren.

— In de zitting van de kamer der afgevaardigden, van gisteren, heeft de minister van buitenlandsche zaken, ten gevolge van eenige aanmerkingen ten aanzien van den oorlog tegen Algiers, de volgende inlichtingen gegeven: « De Deij heeft geweigerd, aan Frankrijk de gevraagde genoegdoening te geven, en het eerst, den 15den Junij 1827 namelijk, den oorlog verklaard. Onze grieven tegen Algiers dagteekenen reeds van de komst van *Hussein*-pacha tot de regering, in 1818, en zijn sedert 1824 grootelijks toegenomen. Hatelijke vervolgingen werden, onder voorwendsel van contrabande, tegen den Franschen consul te Bone gepleegd, bezwarende privilegiën voor den handel aan vreemdelingen verleend, onmatige belastingen op onze koopwaren gelegd. In 1826 werden schepen van den heiligen stoel, onder Fransche vlag varende, gekaapt en niet teruggegeven, Fransche koopwaren op Spaansche schepen in beslag genomen, tegen het door Frankrijk aangenomen beginsel aan, dat de vlag het goed beschermt; terwijl Fransche schepen werden aangerand, zonder de minste vergoeding te geven. Eindelijk werd de eerbied, aan de Fransche vlag verschuldigd, geheel miskend. Er was eene som van twee millioen, tot voldoening van Algerijnsche schuldvorderingen, wegens leverantie van koren aan de voormalige republiek, in eene daartoe bestemde kas nedergelegd; zij werd met geweld geëischt, en terwijl de Fransche regering gereed was om een nadrukkelijk antwoord te geven, gebeurde het, dat de Fransche consul, zich naar den Deij begeven hebbende, niet om over zaken van Frankrijk of van eenige van deszelfs bondgenooten te handelen, maar alleen om hem bij gelegenheid van een muzelmansch feest te complimenteren, op de grofste wijze door hem werd beleedigd. « (Hij sloeg hem met een waaijer in het gezigt)' Een der leden heeft op nog meerdere inlichtingen aangedrongen, maar de minister heeft zich niet verder uitgelaten.

BRUSSEL, den 12den Julij.

Van de verkiezingen te Luik zegt de *Courrier des Paijs-Bas* het volgende: » Verleden jaar behaalde de oppositie te Luik slechts eene halve overwinning. Dit jaar is de zegepraal volledig: de heeren *d'Omalius* en *Collet* zijn verkozen. Omstreeks den middag is deze benoeming bekend geworden, en met de levendigste blijdschap ontvangen. s'Avonds zijn er aan de nieuwe leden van de constitutionele oppositie serenades gegeven.

De staten van Luik hebben ook drie nieuwe leden van het collegie van gedeputeerde staten, in plaats van de aftredende, benoemd. De priesterpartij beweert, dat al deze benoemingen in haar belang zijn. Vrij algemeen gelooft men, dat de zoogenaamde constitutionele club daarin is werkzaam geweest.

— In Luxemburg is als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal herkozen de heer *Maréchal*, en de heer baron *Felix d'Anethan*, benoemd in plaats van den *Despretz d'Alfet*

— In Overijssel is de heer van *Suchtelen tot de Haar* herkozen.

— Te Luik hebben vier officieren van de schutterij geweigerd den voorgeschreven eed afteleggen, zoo lang omtrent de besluiten, die gehoorzaamd moeten worden, niet deze nadere bepaling gemaakt wordt: « voor zoo ver dezelve niet strijdig zijn met de wet op de schutterijen en de grondwet: » Als strijdig met de grondwet beschouwen zij dadelijk het besluit, waarbij bepaald wordt, dat de krijgsraad met gesloten deuren zal moeten vonnissen, daar, volgens de grondwet, alle vonnissen in het openbaar moeten uitgesproken worden.

GEND, den 11den Julij.

De volgende brief uit Brugge, dien de *Catholique* mededeelt, is der factie wel waardig, die, onder den mom van vrijheidszucht, de bestaande orde van zaken zoekt omver te werpen, om eene priester- of monniken regering in te voeren:

« *Brugge den 8sten Julij.* De dag van gisteren is een ware dag van misleiding geweest. Nooit hebben zich de provinciale staten op eene vernederender wijze gedragen, en nooit nam eenig gouvernement van eene pro-

vincie lager intrigues te baat. De algemeene verontwaardiging is dan ook ten top. Het niet herkiezen van den heer *de Meulenaere* heeft een onuitwitschbare smet op de vertegenwoordigers onzer provincie geworpen, en deze gebeurtenis, welke door de tegenwoordige omstandigheden nog merkwaardiger wordt, zal lang een hoogstnadeeligen indruk achter laten.

« Mijne pen weigert al de bijzonderheden van dit voorval te schetsen; naauwelijks kunnen wij er aan gelooven. De publieke geest misbilijkt het gedrag der staten. Bij de eerste tijding van den uitslag der stemming, wilde er niemand geloof aan slaan. Weldra waren straten, pleinen, estaminets en koffijhuizen vol menschen; ieder kwam naar de kleinste bijzonderheden berigt vragen. De staatsleden, die men voornamelijk aan het complot schuldig keurde, werden overal uitgesloten; overal in de bijeenkomsten werden zij beschimpt en uitgejouwd, terwijl daarentegen de voornaamsten der stad den heer *de Meulenaere* hun billijk leedwezen gingen betuigen. In den avond zag men een nieuwe trek van het zuiverste patriotisme; om tien ure werd, door aanzienlijke liefhebbers, den doorluchtigen verdediger onzer constitutionele regten eene serenade gegeven, waarbij meer dan 2000 ingezetenen tegenwoordig waren. Het eenparig geroep van *leve de Meulenaere! Schande aan de provinciale staten! Weg met de intriganten!* volgde op iedere simphonie; dan de geestdrift steeg ten top, toen de deugdzame burger op zijn balkon verscheen, om aan zijne menigvuldige vrienden en aan al zijne landgenooten te betuigen, hoe getroffen hij was over de bewijzen van belangstelling, welke hij met zoo veel plegtigheid ontving.

« Zulk eene luisterrijke zegepraal was wel geschikt om hem schadeloos te stellen voor de ondankbaarheid van trouwlooze en strafwaardige lieden, die, hunne grootsche taak miskennende, het vaderland, in tijden van gevaar, van den welsprekendsten en moedigsten verdediger hadden beroofd.»

Ook deelt de *Catholique* een berigt mede van een te Brugge gehouden patriotisch gastmaal, hetwelk besloten is met het duizendmaal herhaald geroep van: *Leve de Meulenaere! Schande aan het slavenrijk! Schande aan de provinciale staten! Weg met de intriganten!*

Mengelwerk.

REGLEMENT OP HET BEHEER DER RIVIER-POLDERS, IN DE PROVINCIE *GELDERLAND*.

Dit gewigtig onderwerp houdt thans veler aandacht geboeid, en niet zonder reden, want bij hetzelve worden, naar het oordeel van vele bevoegde beoordeelaars, de belangrijkste der grondwettelijke en eigendomsregten van een groot gedeelte der ingezetenen van dit gewest op het spel gezet, en eene onuitputtelijke bron van allerlei nadeelen geopend. Met genoegen vernamen wij alzoo, dat eenige der verdienstelijkste leden der vergadering van de staten van *Gelderland* voorstellen ter vergadering hebben gedaan, strekkende om dit stuk uit het ware oogpunt te doen beschouwen, en het in werking treden van hetzelve te voorkomen; ten minste om al die aandacht der behartigers van het welzijn van dit gewest in te roepen, welke dit onderwerp in zulk eene ruime mate verdient.

Met niet minder genoegen zagen wij den achtingwaardigen voorzitter dezer vergadering, een tijdperk van vijf dagen aan derzelver leden gunnen, om zich hetzelve ten nutte te maken tot het grondig onderzoeken dezer zaak, en zich wel voor te bereiden tot het uitbrengen van een rijpelijk overwogen gevoelen. Wij vertrouwen, dat deze tijd niet te vergeefs geschonken zal zijn, en vleijen ons niet slechts, dat het groot aantal leden, hetwelk op aanstaanden Vrijdag ter vergadering zal verschijnen, om de beraadslagingen te hervatten, van het belang zal getuigen, hetwelk de staten van dit gewest, in deszelfs welvaart stellen; maar ook dat de wijsheid der uit te brengen oordeelvellingen het bewijs zal opleveren van het wel besteden van dezen tijd.

Inmiddels heeft zeker schrijver van een artikel, ten opschrift voerende DYK- EN POLDERBESTUREN, en geplaatst in No. 81 en 82 van dit Dagblad, getracht te betoogen, 1o. dat dit *Reglement* op eene grondwettige wijze is daargesteld, en 2o. dat hetzelve in de tegenwoordige zitting der provinciale staten tot geene beraadslagingen aanleiding kan geven. Wij kunnen ons met dat betoog niet alleen niet vereenigen, maar achten ons zelfs, in het belang der zaak, verpligt, een woord ter wederlegging in het midden te brengen.

Het is, helaas! waar, dat het 1ste art. van het reglement, vastgesteld op den 7den October 1825, luidt, zoo als het door dezen schrijver in No. 81 is opgegeven: wij zeggen helaas! omdat de provinciale staten, op wijze redenen bij de grondwet *alleen* geroepen zijnde om zoodanige reglementen te ontwerpen, die bemoeijing, naar ons oordeel, aan den Koning noch geheel noch gedeeltelijk *mogen* opdragen, maar zelve *moeten* vervullen.

Doch dit voor het oogenblik daar latende, merken wij op, dat de Koning van deze overdragt (delegatie) van magt gebruik makende, niet anders kan handelen, dan de staten zelve hadden mogen doen, zoo zij zelve van deze hunne magt gebruik hadden gemaakt; om den bekenden regel: *niemand kan meerder regt op een ander overdragen, dan hij zelf bezit.*

Nu hebben de staten, volgens art. 222 der grondwet, alleen de bevoegdheid om *de laatst goedgekeurde reglementen, welke de inrigting uitmaken der kollegien, die de polders besturen, te veranderen;* niet om de polders, welke sedert eeuwen bestaan, te *vernietigen*, en door splitsing, te zamenvoeging en ineénsmelting dezer polders, andere ligchamen, onder de benaming van *polder districten, daar te stellen.*

De Koning kon dus, krachtens deze overdragt der magt van de staten, alleen het eerste, niet het laatste doen: — Maar Zijne Majesteit heeft niet dat eerste, maar juist het laatste gedaan. Hoogstdezelve heeft de bestaande polders niet laten bestaan, maar aan allen dat bestaan ontnomen; en alzoo is dit reglement juist met betrekking tot dit eerste artikel niet grondwettig, zoo wel voor zoo veel den inhoud van dit art., als voor zoo veel de wijze van deszelfs daarstelling betreft. Uit het aangehaalde artikel blijkt verder, dat deze overdragt der staten niet *zuiver*, maar *voorwaardelijk* is geschied, onder het beding namelijk, *dat de consideratien der provinciale staten zullen worden ingewonnen, en dese de daarbij belanghebbende besturen vooraf zullen hooren.* Dat deze noodzakelijkheid tot het inwinnen der consideratien van de provinciale staten, door deze staten zelve bij beding daargesteld, meer is dan de noodzakelijkheid tot het inwinnen van het advijs van den raad van state, blijkt reeds uit de vergelijking dezer beide kollegien: het eerste is gezaghebbende, en oefent, van wege het volk, een deel van het hoog bestuur uit: het laatste is van alle gezag ontbloot, en is alleen bestemd om den Koning te dienen van eenen niet verbindenden raad. Ook de belanghebbende besturen, ten minste sommigen derzelven, klagen, in hun belang niet te zijn gehoord. Aan deze bedingen is alzoo niet voldaan.

Maar er is nog eene andere, niet minder gewigtige reden, welke deze zelfde oordeelvelling voor dit geheele reglement vordert. De overige bepalingen van dit stuk, zoo als hetzelve door Z. M. is vastgesteld, verschillen in zeer vele en zeer gewigtige punten van die, welke te lezen zijn in het reglement, zoo als hetzelve ter vergadering der staten van *Gelderland* voor 1825 voorgedragen, en, behoudens de verbeteringen, aan de commissie uit die vergadering opgedragen, aangenomen is.

De heer VAN NISPEN TOT PANNERDEN heeft in [illegible] eene menigte van die punten van verschil tusschen die beide reglementen opgegeven; en dezelve op rekening der genoemde commissie gesteld. De heer VAN DAM VAN ISSELT heeft dat aan den genoemden heer VAN NISPEN zeer ten kwade geduid, en deswege op hoogen toon zekere soort van genoegdoening voor de voormelde commissie gevorderd; betoogende dat de commissie die veranderingen niet heeft daargesteld. De heer VAN DAM heeft, naar het ons voorkomt, de zaak niet wel doorgrond. Immers voor den kenner en beoefenaar van zaken was het niet moeijelijk te ontdekken, dat de heer VAN NISPEN, deze aanmerkelijke afwijkingen van het aangenomen ontwerp ontdekkende, niet *mogt* beginnen met te beweren, dat deze door of van wege Z. M. den Koning, in spijt der bepaling van art. 222 der grondwet, waren daargesteld; maar *moest* beginnen met het daarvoor te houden, dat de oorzaak daarvan bij de commissie lag, tot dat hem het tegendeel werd aangetoond; en dat wel omdat het voegzamer is te onderstellen, dat deze commissie, door haren welmeenenden ijver voortgesleept, zich eenige voetstappen buiten hare grenspalen heeft geplaatst; dan dat eene welbekende bepaling der grondwet door of van wege de uitvoerende magt is geschonden. De heer VAN DAM had dus niets anders te doen, dan met weinige en zeer bescheidene woorden aan te toonen, dat de commissie haren lastbrief niet is te buiten gegaan, en de bewuste veranderingen aan haar ten eenenmale vreemd zijn. Zijn Ed. heeft dat betoog nu op eene andere wijze geleverd: [illegible] Zijn Ed. heeft goedgevonden te zeggen, [illegible] — voor niets anders, [illegible] wege de commissie te worden opgenomen.

Niemand zal kunnen meenen, dat de heer VAN NISPEN daardoor met betrekking tot zijn voorstel in verlegenheid is gebragt: het tegendeel is waar: juist daar — en juist dit — wachtte Zijn H. W. G. van deze commissie: en de afgelegde betuiging geeft aan zijn H. W. G. voorstel eenen nieuwen en krachtigen steun, welken zijn H. W. G. voor hetzelve nog verlangde en op deze wijze wenschte te verkrijgen.

Zijn nu deze veranderingen, opgemerkt in het reglement, zoo als hetzelve door Z. M. bij besluit van 28 December 1828 is vastgesteld, niet daargesteld door de bedoelde commissie uit de provinciale staten van *Gelderland*; dan is dat reglement, zoo als het is liggende, door deze commissie aan Z. M. *niet* opgezonden ter goedkeuring.

Is dat reglement niet alzoo opgezonden door deze commissie van wege de staten; dan is hetzelve geen stuk, afkomstig van de staten, geen ont-

werp der staten. Is hetzelve geen ontwerp der staten dan mag hetzelve niet in aanmerking komen om door Z. M. te worden goedgekeurd, en dien ten gevolge in werking gebragt; want de schrijver van het bedoelde stuk in No. 81 van dit dagblad zegt volledig naar waarheid: *het is onbetwistbaar, dat de reglementen, ten aanzien van de dijk- en polderbesturen, alleen door de provinciale staten kunnen worden daargesteld, en dat bij de grondwet aan den Koning slechts het regt van goed- of afkeuring is toegekend.*

De schrijver dwaalt verder, wanneer hij meent, dat dit reglement, zoo zoo als het is liggende, zelfs uitgezonderd de omschrijving der polder-districten, door de staten *goedgekeurd* en *aangenomen* is. De heer VAN DAM heeft het tegendeel daarvan boven iederen twijfel verheven: en alzoo is dit reglement niet afkomstig van de staten, maar van het eene of andere departement van de uitvoerende magt.

Hieruit volgt van zelf, dat deze schrijver verder dwaalt, wanneer hij beweert, dat door het beraadslagen over dit reglement en het in werking treden van hetzelve door de staten zoude worden teruggekomen op een vroeger goedgekeurd ontwerp, en reeds eenmaal genomen besluit: want het is nu onbetwistbaar zeker, dat de staten het ontwerp van dit reglement nimmer goedkeurden, tot deszelfs aanbieding aan Zijne Majesteit nimmer besloten.

De vraag is dus alleen deze, *kunnen*, *mogen* de staten gedoogen, dat in deze provincie een reglement op het beheer der polders in werking kome, hetwelk zij niet ontwierpen, niet goedkeurden, ter bekrachtiging aan Zijne M. niet aanboden? Mogen zij toelaten, dat de uitvoerende magt het regt uitoefene, bij de grondwet alleen aan de staten toegekend? en het ontkennende antwoord, op deze vraag te geven, is volgens de leer van dezen schrijver zelve noodzakelijk en *onbetwistbaar*.

Uit den grond van een hart, dat voor het vaderland slaat, hopen en verwachten wij van de Edel Groot Achtbare Heeren, uit ons midden tot de bescherming van onze belangen en het handhaven van onze regten gekozen en afgevaardigd, dat zij hun grondwettelijk gezag zullen doen gelden, om de grondwet zelve ongeschonden te bewaren en het welzijn der polders in deze provincie, en hunne ingelanden, naar verdiensten te bevorderen.

Aan de Redactie!

De aanmerkingen, die ik ter wederlegging en toelsing van zeker stuk, [illegible] verwerping der staats-begrootingen, voorkomende in het Algemeen Handels-Blad, van den 6den Junij jl., reeds op den 12den dier maand ingezonden, doch niet voor den 30sten daaraanvolgende in uw geacht Dagblad geplaatst zijn, hebben op hare beurt wederom eene beoordeeling moeten doorstaan, te vinden in het Algemeen Handels-Blad van den 8sten Julij. Het is mijn voornemen niet, dezen strijd verder voort te zetten. Het gezond verstand zal eindelijk alle spitsvondigheid en de daarop gebouwde verkeerde vergelijkingen op hare juiste waarde weten te schatten. Die schrikbeelden van staats-omkeeringen, door middel van begrootingen, zullen niet meer ter dienste staan van de voorstanders van het willekeurig gezag, zoodra dezelve niet meer aan eene *geheele* verwerping of goedkeuring, maar, (gelijk het *gevorderd overleg*, volgens hetwelk de wetten moeten daargesteld worden, zulks medebrengt) aan eene stuksgewijze overweging in derzelver onderdeelen worden onderworpen, bij welke de stilstand van het geheele raderwerk niet denkbaar is.

Mijn doel is thans alleen, om den zeer prikkelbaren schrijver te doen opmerken, dat hij onvoorzigtig en onberaden handelt, den tegenstanders van zijn geopperd gevoelen, hetwelk trouwens nog weinig bijval blijkt gevonden te hebben, kwade voornemens en beginselen toe te schrijven, gelijk hij die mij schijnt toe te dichten, door te vragen: « wat men van « dien heer (schrijver dezes bedoelende) te denken hebbe, als men hem « uit de stellingen, die in het Algemeen Handels-Blad van den 6den Ju- « nij, ten aanzien der koninklijke voorregten, zijn voorgedragen, als een « noodzakelijk gevolg ziet opmaken, dat *ieder veroveraar*, hetzij uit de « oudere, hetzij uit de nieuwere geschiedenis, daarmede zeker deszelfs « heerschzuchtige ontwerpen had kunnen ten uitvoer brengen.»

Wat men van dien heer te denken hebbe? Dat hij niets met den heer DE POTTER, noch met de zuidelijke liberalen en katholijken heeft uit te staan, zoo als de *bestendige lezer* van het Algemeen Handels-Blad, volgens zijn, los aanhangend slot, dat schijnt te vermoeden.

Dat hij is een goed, maar geen Dortsch protestant, een voorstander van de grondwet, wel te verstaan niet in den zin van het despotisme, en dat hij is de schrijver der artikelen, voorkomende in de Arnhemsche Courant van den 19den en 28sten Februarij, van den 31sten Maart en van den 16den Junij 1829; handelende over de *verwerping der begrooting*, over *het Protestantismus*, *de volksvertegenwoordiging* en *de dagbladen*. Uit welke stukken de schrijver ziet, wat men van dien heer te denken hebbe, die zich onder de noordelijke liberalen veroorlooft te mogen rekenen en voortaan de artikelen, welke hij verder ter plaatsing mogt inzenden, zal teekenen

De oude Ridder.

NOG IETS OVER HET LAGER ONDERWYS.

Aan de Redactie.

Het voorstel der Staten van de provincie *Luik*, (zie *Journal de la Belgique*, van den 8sten Julij 1829) (*) over het onnoodige en kostbare van den geldelijken onderstand, die sommige onderwijzers uit de gemeente-kassen genieten, heeft den geest, welke bij sommigen in deze provincie heerscht, in het helderst daglicht gesteld. — De Hemel geve, dat dit gevoelen geenen invloed op de beraadslagingen der door Z. M. benoemde commissie tot het ontwerpen eener wet op het onderwijs moge uitoefenen; want wordt hetzelve door deze commissie omhelsd en door de Staten-Generaal bekrachtigd, dan zijn al de pogingen, die men sedert meer dan dertig jaren in *Noord-Nederland* ter zedelijke verbetering en beschaving van de geringere volksklassen heeft aangewend, vernietigd, en ons vaderland zal weldra moeten ophouden, om zich te kunnen beroemen op eene algemeene beschaving, die in geen ander land tot zulk eene hoogte gebragt is. — Of weten dan de Staten van *Luik* niet, dat de meeste onderwijzers, inzonderheid ten platte lande, zelfs nu zij eenigen onderstand uit de gemeente-kassen genieten, een zeer sober bestaan hebben, en wilde het ongeluk, dat men dezen onderstand terughield, er weldra zich niemand voor den stand van dorps-onderwijzer zoude willen voorbereiden, waarvan het natuurlijk gevolg moet zijn, dat duizende kinderen der minvermogende dorpbewoners, die thans het onschatbaar geluk van een doelmatig onderwijs genieten, even als redelooze dieren zullen opgroeijen en met hunne verpligtingen als mensch en als Nederlander onbekend zullen blijven. — Is het daarenboven voldoende, bij eene Provinciale School-Commissie, eenige proeven van kunde gegeven te hebben, om als hoofdonderwijzer eener talrijke school op te treden. — De schrijver van dit opstel heeft dikwijls de opmerking gemaakt, dat de geleerdste onderwijzers niet altoos, ten opzigte van de mededeeling hunner kundigheden, waarop het toch bij het geven van onderwijs voornamelijk aankomt, de geschiktste zijn. — Daarom is, behalve vele andere redenen, eene speciale aanstelling van wege de plaatselijke, gewestelijke of landelijke autoriteiten, ten hoogste noodzakelijk, opdat men uit de geschiedenis van de zich bij eene vacature aanbiedende onderwijzers zoude kunnen nagaan, of zij onder de leiding van mannen, die in het vak van onderwijs met roem bekend staan, gevormd zijn geworden en, of zij wezenlijk proeven van geschiktheid voor hunne aan te vangen betrekking gegeven hebben. Gaarne geven wij toe, dat de wet van 3 April 1806 op het lager onderwijs, voor eenige wijzigingen vatbaar is; doch de geest van dezelve moet behouden worden, en wij smeeken Z. M. om aan het oppervlakkig geschreeuw van der zake onkundige, of kwalijk gezinde lieden geen gehoor te verleenen en Hoogstdeszelfs roem, reeds in het vorstendom *Fulda*, ten opzigte van de verbetering van het lager onderwijs, gevestigd en in ons vaderland zoo glansrijk gehandhaafd, niet te overleven.

Geen Jezuit.

(*) Wij hebben uit de dagbladen van *Luik* nog niet gezien, dat zoodanig voorstel werkelijk aangenomen is. *De Redactie.*

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 15den Julij 622 begon de *Hegira* of Mahomedaansche tijdrekening.

Den 15den dito 1291 stierf Keizer RUDOLF van *Habsburg*.

Den 15den dito 1683 werd de Nederlandsche dichter PIETER LANGENDYK geboren.

Den 16den dito 1212 had de vermaarde veldslag van *Torloza* tegen de Mooren plaats.

Den 16den dito 1377 werd RICHARD II tot Koning van *Engeland* gekroond.

Den 16den dito 1724 had er een geweldig oproer plaats te *Thorn*, in *Poolsch Pruissen*.

ARNHEM, den 16den Julij.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 15 Junij	2 El 2 Palm 5 Duim;	gewassen 0 D.,	gevallen 10 D
Den 16 dito	2 El 2 Palm 0 Duim;	gewassen 0 D.,	gevallen 5 D

COLLEGIUM PHILOSOPHICUM.

De jonge lie[illegible] met den aanvang van het volgende akademie-jaar hunne studien [illegible] aan te vangen in het *Collegium Philosophicum* en van voornemen mogten zijn, aanzoek te doen, tot het verkrijgen van eene beurs uit 's Rijks kasse, zullen gehouden zijn, hun daartoe strekkend verzoek voor 1o. September 1829 in te dienen bij den Heer Gouverneur der provincie, waarin zij woonachtig zijn.

Bij die verzoeken zal moeten worden overgelegd: 1o. Een getuigschrift van het gemeente-bestuur der woonplaats van den adressant, zoo omtrent zijn goed zedelijk gedrag als ten bewijze dat zijne omstandigheden, of die van deszelfs betrekkingen niet toelaten, dat hij geheel of gedeeltelijk op eigen kosten bij het Collegium verblijve; 2o. Een aanbod van ouders of betrekkingen, om een daarbij bepaald gedeelte van de kosten van het verblijf te Leuven te betalen; kunnende het overleggen van zoodanig bewijs alleen worden nagelaten, wanneer het getuigschrift onder No. 1, het bewijs oplevert van volslagen onvermogen.

Wordende voorts hierbij herinnerd, dat om in het *Collegium Philosophicum* te kunnen worden toegelaten, men vooraf moet zijn ingeschreven als student bij de Hoogeschool te Leuven, waartoe noodig is, het vertoonen van een bewijs van door een bevoegd schoolbestuur te zijn bekwaam verklaard tot het bijwonen der akademische lessen, en ingeval van particulier onderwijs, het ondergaan van een examen voor de letterkundige faculteit bij genoemde Hoogeschool.

Ook zal elk jongeling bij zijne aankomst te Leuven moeten voorzien zijn, van de noodige lijfkleederen en van circa vijftig guldens aan geld, tot het aankoopen der vereischte boeken.

Gefrouwd:

A. BLAAUW, J. Hz.
Ingenieur van 's Rijks Waterstaat.
en
E. M. MOSSEL.

HELLEVOETSLUIS, den 11den Julij 1829.

---

§ § § BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *APELDOORN* zijn voornemens, op Vrijdag den 24sten Julij aanstaande, des morgens om elf uren, onder nadere approbatie van Hun Edel Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie *Gelderland*, over te gaan tot Openbare Aanbesteding, eener *op de Beemte, onder het Kerspel Apeldoorn* te BOUWENE NIEUWE SCHOOL, met daarin benoodigde MEUBELEN en LEVERANTIE van alle MATERIALEN; waarvan alle werkdagen, des morgens van 9 tot 12 uren, aan het Gemeentehuis te *Apeldoorn*, alwaar de Aanbesteding zal plaats hebben, nadere informatien kunnen verkregen worden.

Apeldoorn, den 10den Julij 1829.

Burgemeester en Assessoren voornoemd,
A. J. J. A. VAN HEECKEREN.
Ter Ordonnantie,
De Secretaris der Gemeente,
A. R. VAN AKEN.

---

§ § § BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *DIDAM*, zullen onder nadere approbatie van heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, op Woensdag den 22sten Julij eerstkomende, des voormiddags om 9 uren, ten huize van den Kastelein *DERK BERENDSEN*, in het *Zwijnshoofd* alhier, publiek aanbesteden: Het OPBOUWEN van eene NIEUWE SCHOOL binnen deze Gemeente, met de LEVERING van alle daartoe BENOODIGDE MATERIALEN.

Waarvan Bestek en Conditien ter lezing zullen liggen in het Gemeentehuis, alle dagen, except den Zondag, des morgens van 9 tot 12 en des middags van 2 tot 6 uren.

Didam, den 13den Julij 1829.

Het Gemeente-Bestuur voornoemd,
G. J. VAN EMBDEN.

---

§ § § BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *EIBERGEN*, Provincie *Gelderland*, zijn voornemens, op Zaturdag den 25sten Julij 1829, des voormiddags ten 10 ure, in het Logement *de Kroon*, te *Eibergen*, onder nadere goedkeuring van Hun Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, over te gaan tot de openbare Aanbesteding van de NOODIGE HOUTWAREN voor de Doodgraverswoning en de Poorten van de nieuwe Begraafplaats bij het dorp *Eibergen*; alsmede van het TIMMERWERK en SCHILDERWERK van de voorz. Doodgraverswoning en Poorten, en van het Metselwerk dier Woning; alles overeenkomstig het Bestek en de Conditien, door Hun Edele Groot Achtbare goedgekeurd, en welke dagelijks in het Logement *de Kroon*, te *Eibergen*, ter inzage van de Gegadigden liggen.

Eibergen, den 13den Julij 1829.

Burgemeester en Assessoren voornd.
P. R. J. W. VAN HEECKEREN.

NIEUWE JAARMARKT.

BURGEMEESTER en ASSESSOREN van de GEMEENTE *WAMEL*, District *Maas* en *Waal*, Provincie *Gelderland*.

Maken hiermede bekend, dat, ingevolge bekomene autorisatie, binnen de Gemeente *Wamel*, jaarlijks zal gehouden worden, eene nieuwe JAARMARKT van PAARDEN, HOORNBEESTEN, SCHAPEN, VARKENS, LAKENS, LINNENS en andere VOORWERPEN, op de Markten ten platten lande, gewoonlijk ter verkoop aangeboden wordende, en wel op den *tweeden Dingsdag* in Augustus, welke dit jaar op den *elfden* dier maand invalt.

Dat aan dengenen, die het schoonste Koppel Paarden op die Markt verkoopt, een *Zilveren Roskam*; aan hem die de meeste Paarden, mits hem bewijsbaar in eigendom toebehoorende, [illegible] de meeste waarde hebbende, ter Markt brengt, een paar *Zilveren Spooren*; die de meeste Hoorn-Beesten, boven de *twee* jaren oud, koopt, *twee Gouden Willems* of *twintig* Gulden, en die de meeste Hoorn-Beesten, mede boven de *twee* jaren oud, verkoopt, insgelijks *twee Gouden Willems* tot premiën zullen worden uitgereikt; een en ander ter beoordeeling en beslissing van beëedigde Keurmeesters; dat eindelijk aan dengenen, die het meeste Laken verkoopt, *een Schaar* met *Zilver* gemonteerd en dito *Ketting*, en aan dengenen, die het meeste Linnen verkoopt, *eene* met *Zilver* gemonteerde *El* tot premiën zullen gegeven worden. Alle welken premiën bij *H. W. VAN DER SIJP* in den *Olifant*, voor de belanghebbenden zullen te zien zijn.

Wordende wijders bekend gemaakt, dat de op den 22sten April van ouds plaats gehad hebbende Jaarmarkt, verzet is op den *eersten Woensdag* na den 18den van gezegde maand; voorts, dat de Markt in Maart vervallen verklaard is; zoodat de *drie* Jaarmarkten binnen deze Gemeente, voortaan zullen gehouden worden, op den *eersten Woensdag* na den 18den April, op den *tweeden Dingsdag* in Augustus, en op den 13den October.

Deze, met overleg en ter voldoening aan het eenparig verlangen van de voornaamste Kooplieden, wel uitgekozene dagen, waarborgen den meer en meer toenemenden bloei van deze alom beroemde Jaarmarkt, waartoe eenige Plaatselijke verbeteringen, alsmede de binnen kort verwacht wordende verbeterde inrigtingen op het *Tielsche Veer*, voorzeker niet weinig zullen bijdragen.

Wamel, den 13den Julij 1829.

De Burgemeester voornoemd,
G. F. A. MEIJNHARDT.

---

§ § § De ONTVANGER der DOMEINEN van de ALGEMEENE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPY ter BEGUNSTIGING van de VOLKSVLYT te *TIEL*, zal voor het loopend jaar 1829 Verpachten de GROVE KOORN TIENDEN tot het Ressort van deszelfs Kantoor behoorende, te weten:

Op Woensdag den 29sten Julij 1829, des voormiddags ten tien ure te *Buren*, de TIENDEN van *Buren*, *Asch*, *Erichem*, *Achter den Haag*, *Zoelmond*, *Beusichem*, *Tricht* en *Buurmalsen*.

Op Donderdag den 30sten Julij, des voormiddags ten tien ure te *Geldermalsen*, de TIENDEN van *Geldermalsen*, *Rumpt*, *Deil* en *Meteren*, en ten zelven dage des namiddags ten vier ure te *Wadenoijen*, de TIENDEN van *Wadenoijen* en *Zennewijnen*.

Op Vrijdag den 31sten Julij, des voormiddags ten negen ure te *Tuil*, de TIENDEN van *Opijnen*, *Neerijnen*, *Waardenburg*, *Tuil*, *Haaften* en *Hellouw*, en ten zelven dage, des namiddags ten vier ure, te *Varik*, de TIENDEN van *Varik* en *Heesselt*.

Zullende de TIENDEN van VLAS en HENNIP, welke zich in de onderscheidene Tiendblokken zouden mogen bevinden, ditmaal en voor het vervolg, Gemeentes-gewijze ter verpachting worden aangeboden.

De Ontvanger voornoemd,
H. M. VAN EHMEL.

---

† † † De ONTVANGER der DOMEINEN van de ALGEMEENE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPY ter BEGUNSTIGING van de VOLKSVLYT te *WAGENINGEN*, als daartoe geautoriseerd, is voornemens, op Dingsdag den 21sten Julij 1829, des voormiddags ten tien ure, ten huize van den Kastelein *G. VAN DE* [illegible], te *Ede*, publiek te Verpachten, de TIENDGEWASSEN van den Oogst over dezen jare 1829, gelegen onder [illegible], *Otterlo* en *Deelen*, en de SMALLE- of KRYTENDE TIENDEN aldaar, voor den tijd van vijf achtereenvolgende jaren.

En op Woensdag den 22sten Julij 1829, des voormiddags om elf uren, ten huize van den Kastelein *L. MARKEL*, te *Wageningen*, de TIENDGEWASSEN, die onder *Wageningen* en *Renkum* gelegen zijn.

De Ontvanger voornoemd,
W. MERKES.

---

§ § § Op Zaturdag den 18den Julij 1829, 's middags om drie uren, zullen te *Zutphen*, in het Koffijhuis *het Zwijnshoofd*, worden verkocht:

1°. Eene BANK in de Groote of St. Walburgs Kerk, waarin zes Zitplaatsen, lett. L L L No. 3.
2°. Een STOEL in gezegde Kerk, lett. L No. 2.
3°. Eene ZITPLAATS in de Bank in de Broederen Kerk, lett. I No. 21.

---

† † † TE HUUR, om tegen den eersten November aanstaande te aanvaarden: een WINKELHUIS, geschikt tot allerlei Affaire, waarin sedert eenen geruimen tijd, met het beste gevolg, Handel gedreven is; benevens eenen zeer grooten TUIN, die ook eene goede Broodwinning oplevert. Beide gelegen in de Langestraat te *Arnhem*, komende de Tuin echter aan de Wal uit. Nadere informatien kan men bekomen bij den bewoner *G. VAN DEN BERG*. Brieven franco.

---

† † † De Ondergeteekende de AFFAIRE van WYNEN ter dezer Stede [illegible] zich aan allen [illegible] te begunstigen, kunnende zij, van [illegible], alsmede van eene civiele en prompte bediening verzekerd zijn.

M. H. J. BURGERS.

---

† † † *La Veuve DE SAVOYE, Marchande lingère de Bruxelles, a l'honneur de vous informer qu'elle est deballée avec un assortiment de* BONNETS, CHEMISETTES, CARRESOUX *etc. etc., le tout du genre le plus moderne, logée chez le Sieur J. ROBERT, à la Couronne, elle ne restera que peu de jours.*

*** Bij *N. VAN DER MONDE*, Boekdrukker te *Utrecht*, is van de pers gekomen en aan de voornaamste Boekhandelaars verzonden:

REIZEN in *West-Indië* en door een gedeelte van *Zuid-* en *Noord-Amerika*; door G. B. BOSCH, Predikant te *Curaçao*, 1ste deel, met gegr. titel en vignet *f.* 3:75.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.